

KOLA SAAMI DOCUMENTATION PROJECT

<http://www2.hu-berlin.de/ksdp/>

Umeå, 2008-01-21

Sām' Kill Sijjt – Språkläger i kildinsamiska

Lujavv'r, 13.08. – 26.08.2007

Rapport

1. Målsättning

I Augusti 2007 genomförde Kola Saami Documentation Project (KSDP) ett två veckor långt experimentellt språkläger för kildinsamiska i isolerad miljö på ön "Malyj Zimnik" i sjön Lujavv'r utanför samhället Lujavv'r (Lovozero) i Murmanskområdet i Ryssland. Målet var att testa hur en mer effektiv förmedling av muntliga kunskaper i kildinsamiskt vardagsspråk skulle kunna fungera i praktiken, och hur eventuella språkbarriärer i den praktiska språkanvändningen skulle kunna motverkas. En annan målsättning var att göra ljud- och videoinspelningar av kildinsamiska i det vardagliga livet. På så sätt var det möjligt att finansiera språklägret genom KSDP's budget som egentligen bara omfattar språkdokumentation men inget praktiskt språkrevitaliseringsarbete.

2. Deltagarna

I språklägret deltog sammanlagt elva personer:

Fyra kildinsamiska språkutövare som agerade som språkförmedlare:

språkutövare 1, kvinna, 41 år, bosatt i Lovozero, kildinsamisk språkutövare, lozero dialekt, medarbetare i KSDP;
språkutövare 2, kvinna, 48 år, bosatt i Lovozero, kildinsamisk språkutövare, kildin dialekt, medarbetare i KSDP;
språkutövare 3, man, 57 år, bosatt i Lovozero, kildinsamisk språkutövare, kildin dialekt;
språkutövare 4, man, 51 år, bosatt i Lovozero, kildinsamisk språkutövare, lozero dialekt.

Två samiska ungdomar och tre barn som skulle lära sig kildinsamiska:

elev 1, kvinna, 20 år, bosatt i Murmansk;

elev 2, man, 18 år, bosatt i Murmansk, systerson till språkutövare 2;

elev 3, pojke, 10 år, bosatt i Lovozero, barnbarn till språkutövare 2;

elev 4, pojke, 9 år, bosatt i Lovozero, barn till språkutövare 3;

elev 5, pojke, 10 år, bosatt i Lovozero, fosterbarn till språkutövare 1.

Två medarbetare från projektet KSDP:

Michael Rießler, 36 år, bosatt i Potsdam, Tyskland;

Elisabeth Scheller, 30 år, bosatt i Umeå, Sverige.

Elevernas språkkunskaper vid lägrets början:

Både elev 1 och elev 2 växte upp i stadsmiljö utanför det samiska kärnområdet. Elev 1 hade vissa grundläggande passiva och aktiva kunskaper i kildinsamiska som hon har fått av sin samisktalande farmor och genom självstudier. Elev 2 hade hört kildinsamiska i sin barndom, men har dock aldrig fått lära sig språket. Samtliga barn har läst samiska på internatskolan i Lovozero och hade vissa passiva kunskaper i kildinsamiska vid språklägrets början. Elev 4 hade goda passiva språkkunskaper. Hans föräldrar talar mest samiska med varandra i hemmet. De två icke-samiska medarbetarna från projektet KSDP hade vissa grundläggande passiva och aktiva kunskaper i kildinsamiska som de hade tillägnat sig genom två års projektarbete med samisk språkdokumentation och genom självstudier.

3. Genomförande

Det huvudsakliga språket i lägret var kildinsamiska, men även ryska användes rätt ofta. Språket förmedlades framförallt genom lägrets vardagsliv där deltagarna var sysselsatta med att till exempel samla ved, plocka bär och svamp, fiska, föra konversationer runt lägerelden, leka med barnen med mera. Två gånger per dag träffades eleverna för att få undervisning i kildinsamiska, där de lärde sig nya ord och grundläggande grammatiska element. Tre gånger kom det gäster till lägret som umgicks på samiska med deltagarna. Vid ett tillfälle hälsade Murmansks TV 21 och Kola Sámi Radio på och gjorde var sitt reportage om språklägret.

På grund av sjukdom och universitetsstudier var elev 2 och elev 4, samt språkutövare 1 tvungna att lämna lägret redan efter en vecka och åka hem. Språkutövare 1 blev då avlöst av språkutövare 2.

4. Resultat

Trots vissa praktiska och organisatoriska problem visade sig språklägrets resultat vara positiva. Elev 1 som hade vissa förkunskaper i kildinsamiska när lägret började, kan nu aktivt delta i enklare konversationer på kildinsamiska och är motiverad att förbättra sina språkkunskaper, och specialisera sig på kildinsamisk forskning efter att ha avslutat sina lingvistiska studier vid Murmansks pedagogiska universitet. Elev 2 hade inga förkunskaper i samiska och kunde bara delta i lägret under första veckan. Han lärde sig dock att förstå och tala vissa enklare fraser på kildinsamiska. Barnen, som alla har haft undervisning i kildinsamiska i internatskolan i Lujavv'r, talade mest ryska med varandra. Ändå har de fått en bättre hörförståelse och lärde sig enklare kildinsamiska fraser och ord. Elev 3 har under lägrets lopp börjat tala och blivit mycket intresserad av att lära sig kildinsamiska. Pojken deltar nu aktivt och på eget initiativ i de samiska språkkvällarna som KSDP genomför i samhället Lujavv'r en gång i veckan. Han försöker även motivera andra barn att lära sig samiska. Alla fyra kildinsamiska språkutövare som agerade som språkförmedlare i lägret säger att de efter deltagandet i språklägret använder kildinsamiska i mycket större utsträckning än före lägret när de träffar andra kildinsamiska språkutövare ute i samhället Lujavv'r. Även de två icke-samiska medarbetarna i projektet KSDP förbättrade betydligt sin samiska och kan nu föra enkla konversationer på kildinsamiska. Språklägret verkar även ha bidragit till att minska språkbarriären bland ungdomarna och barnen som deltog. KSDP's projektmedarbetare gjorde värdefulla video- och ljudinspelningar av kildinsamiskt vardagsspråk som kommer att lämnas till KSDP's digitala arkiv och kunna användas till exempel inom språkrevitaliseringsarbete.

5. Organisatoriska utmaningar

Lägret genomfördes som ett experiment och förlöpte inte utan vissa praktiska och organisatoriska problem. För att skapa en mer familjär atmosfär valde organisatörerna att genomföra språklägret med en blandad grupp deltagare som bestod av företrädare för olika generationer: barn, ungdomar och medlemmar av den mellersta generationen. Att ha en elevgrupp som bestod av både barn och ungdomar med språkkunskaper på olika nivåer visade sig dock att vara en nackdel. Det var svårt att koordinera aktiviteter som tillfredställde både barnen och ungdomarna och det skulle ha varit mer effektivt för språkförmedlingen om det hade organiserats separat undervisning för barn och ungdomar. Språkundervisningen borde även ha anpassats bättre till elevernas olika språkliga grundnivåer. En annan variant är att ha en mer homogen grupp med elever i ungefär samma ålder som har språkkunskaper på samma nivå. Trots att barnen hade goda passiva språkkunskaper i

samiska, använde de nästan bara ryska. Ungdomarna som delvis hade sämre språkkunskaper än barnen var dock mycket motiverade att tala samiska och ha det som kommunikationsspråk även om de inte förstod allt.

Eftersom det visade sig vara svårt att organisera en båt som skulle kunna användas av deltagarna under lägrets lopp var det tyvärr inte möjligt att förmedla kildinsamiska genom en traditionell aktivitet som till exempel att fiska med nät eller att förflytta sig fritt till andra öar. Det enda som skulle kunna ha varit möjligt var att hyra in en båt samt förare för två veckors tid. Till detta räckte dock inte lägrets ekonomi. Språklägrets första vecka genomfördes utan båt, under andra veckan hade deltagandena en liten gummibåt till förfogande.

Det visade sig även vara svårt att få tag i en tältkåta som var tillräckligt stor så att hela gruppen kunde samlas inne för att ha gemensamma aktiviteter. Gruppen hade dock tur med vädret så att så gott som alla gemensamma aktiviteter kunde genomföras ute i naturen.

6. Framtidsperspektiv

Efter utvärderande samtal med lägrets deltagare beslutades att nästa språkläger som är planerat till sommaren 2008, kommer att genomföras med en grupp av högst åtta ungdomar som har grundläggande passiva och/eller aktiva kunskaper i kildinsamiska samt ett brinnande intresse för att lära sig språket. Eftersom språklägret ska ses som en motivation för samiska ungdomar att lära sig kildinsamiska på språkkurser, i hemmet och så vidare, ska deltagarna bland annat väljas ut bland eleverna som läser kildinsamiska på kurser som hålls i olika orter på Kolahalvön. I gruppen ska även ingå ett barn, första lägrets elev 3 som av alla deltagande barn var mest motiverad att lära sig kildinsamiska, och som har tillräckligt goda baskunskaper för att kunna lära sig att aktivt delta i enklare konversationer på kildinsamiska.

Det är även planerat att koppla språkförmedlingen ännu starkare till traditionell kunskap om slöjd, jojk, fiske, växter, djur med mera. Förutom de fyra kildinsamiska språkutövarna som kommer att bo tillsammans med ungdomarna i språklägret under två veckors tid, ska även andra kildinsamiska språkutövare (till exempel medlemmar av den äldre generationen) delta i lägret som tillfälliga gäster och förmedla traditionell kunskap på kildinsamiska till lägrets deltagare.

För att lösa de praktiska problemen och ha tillgång till en båt och en större tältkåta ska deltagarna några dagar innan lägret börjar

tillsammans med språkutövarna sy en koavas (tältkåta) som sedan kan användas i lägret. Materialet skulle KSDP kunna finansiera. Dessutom skulle en träbåt med åror kunna byggas inom ramen av KSDP under våren 2008 och sedan användas i språklägret.

Även nästa språkläger i kildinsamiska kommer att kunna genomföras med och organiseras av KSDP's medarbetare. KSDP har dock tyvärr inte någon möjlighet att täcka hela finansieringen för lägret utan kommer att kunna bidra med delvis finansiering. För att täcka huvudfinansieringen kommer det att vara nödvändigt att söka externa medel, till exempel från Samerådets kulturmedel.

Språklägrets organisatörer har fått mycket positiv respons för språklägrets genomförande både från den lokala samiska befolkningen i Lujavv'r och i Murmansk och från medlemmar av den nygrundade kolasamiska ungdomsorganisationen "Säm' nūraš". Det verkar finnas ett uppenbart intresse framför allt bland samiska ungdomar och bland företrädare för den äldre kildinsamiskt talande generationen för att genomföra och delta i ett liknande kildinsamiskt språkläger under sommaren 2008.

Med vänliga hälsningar,
Michael Rießler, Elisabeth Scheller

Kontakt:
Elisabeth Scheller
Umeå universitet, Institutionen för språkstudier – Samiska
S-901 87 Umeå
Telefon +46 [90] 786-5674
Fax +46 [90] 786-6377
schellee@cms.hu-berlin.de
<http://www2.hu-berlin.de/skan/personal/es/es.html>